

<https://printo.it/pediatric-rheumatology/TH/intro>

โรคข้อและกระดูกสันหลังอักเสบในเด็ก/ข้ออักเสบชนิดที่มีการอักเสบบริเวณจุดเกาะของเส้นเอ็น

ฉบับแปลของ 2016

1. โรคข้อและกระดูกสันหลังอักเสบในเด็ก/ข้ออักเสบชนิดที่มีการอักเสบบริเวณจุดเกาะของเส้นเอ็นในเด็กคืออะไร?

1.1 โรคนี้คืออะไร?

โรคข้อและกระดูกสันหลังอักเสบในเด็ก-

ข้ออักเสบชนิดที่มีการอักเสบบริเวณจุดเกาะของเส้นเอ็นจัดอยู่ในกลุ่มที่มีการอักเสบเรื้อรังของข้อ (ข้ออักเสบ) รวมไปถึงการอักเสบบริเวณจุดเกาะของเส้นเอ็น (จุดเกาะของเส้นเอ็นอักเสบ)

โดยมักมีอาการที่ขา บางรายเป็นที่เชิงกรานและกระดูกสันหลัง (กระดูกเชิงกรานอักเสบ - มีอาการปวดก้น และข้อกระดูกสันหลังอักเสบ - มีอาการปวดหลัง) โรคข้อและกระดูกสันหลังอักเสบในเด็ก-ข้ออักเสบชนิดที่มีการอักเสบบริเวณจุดเกาะของเส้นเอ็นพบได้บ่อยในประชากรที่มีปัจจัยทางพันธุกรรมชนิด HLA-B27 ซึ่งเป็นโปรตีนที่อยู่บนผิวเซลล์ภูมิคุ้มกัน แต่ทั้งนี้ผู้ที่มี HLA-B27

เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้นที่จะเกิดอาการข้ออักเสบ ดังนั้นการตรวจพบ HLA-B27

ไม่เพียงพอที่จะอธิบายการเกิดของโรค ซึ่งข้อมูลในปัจจุบันเกี่ยวกับบทบาทที่แท้จริงของ HLA-B27

ต่อจุดเริ่มต้นของการเกิดโรคนั้นยังมีไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตามเป็นที่ทราบกันว่าผู้ป่วยส่วนน้อยมีการเจ็บป่วยด้วยการติดเชื้อที่ระบบทางเดินอาหารและทางเดินปัสสาวะนำมาก่อนการเกิดข้ออักเสบ

(ซึ่งเรียกว่าโรคข้ออักเสบรีแอคทีฟ) โรคข้อกระดูกสันหลังอักเสบในเด็ก-ข้ออักเสบชนิดที่มีการอักเสบบริเวณจุดเกาะของเส้นเอ็นสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับโรคข้อและกระดูกสันหลังอักเสบในผู้ใหญ่

นักวิจัยส่วนใหญ่เชื่อว่าทั้งสองโรคนี้เป็นโรคที่มีจุดกำเนิดและลักษณะของโรคแบบเดียวกัน ผู้ป่วยเด็กและวัยรุ่นส่วนใหญ่ที่มีโรคข้อและกระดูกสันหลังอักเสบจะถูกวินิจฉัยเป็นโรคข้ออักเสบชนิดที่มีการอักเสบบริเวณจุดเกาะของเส้นเอ็นหรือแม้แต่อข้ออักเสบสะกิดเงิน เนื่องจาก

"โรคข้อและกระดูกสันหลังอักเสบในเด็ก" "ข้ออักเสบชนิดที่มีการอักเสบบริเวณจุดเกาะของเส้นเอ็น"

และ "ข้ออักเสบสะกิดเงิน" บางรายอาจจะมีอาการทางคลินิกและการรักษาที่เหมือนกัน

1.2 โรคอะไรบ้างที่จะเรียกว่าเป็นโรคข้อและกระดูกสันหลังอักเสบในเด็ก-ข้ออักเสบชนิดที่มีการอักเสบบริเวณจุดเกาะของเส้นเอ็น?

ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นว่าโรคข้อและกระดูกสันหลังอักเสบในเด็กเป็นชื่อของกลุ่มโรคซึ่งในแต่ละโรคดังต่อไปนี้อาจมีอาการแสดงที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ ข้อสันหลังและข้อกระดูกส่วนแขนขาอักเสบ โรคข้อสันหลังอักเสบยึดติด โรคข้อและกระดูกสันหลังอักเสบที่ยังไม่ทราบชนิด โรคข้ออักเสบสะเก็ดเงิน โรคข้ออักเสบรีแอคทีฟ

และโรคข้ออักเสบที่สัมพันธ์กับโรคลำไส้อักเสบโครห์นและลำไส้ใหญ่อักเสบเป็นแผลเรื้อรัง ข้ออักเสบชนิดที่มีการอักเสบบริเวณจุดเกาะของเส้นเอ็นและข้ออักเสบสะเก็ดเงินเป็นสองภาวะที่อยู่ในกลุ่มโรคข้ออักเสบไม่ทราบสาเหตุในเด็กที่สัมพันธ์กับโรคข้อและกระดูกสันหลังอักเสบในเด็ก

1.3 โรคนี้พบบ่อยแค่ไหน?

โรคข้อและกระดูกสันหลังอักเสบในเด็ก-ข้ออักเสบชนิดที่มีการอักเสบบริเวณจุดเกาะของเส้นเอ็นเป็นชนิดที่พบบ่อยในกลุ่มโรคข้ออักเสบเรื้อรังในเด็ก ประมาณร้อยละ 30 ทั้งนี้ขึ้นกับภูมิประเทศที่อยู่อาศัย พบในเพศชายมากกว่าหญิง โดยมากเริ่มแสดงอาการเมื่ออายุประมาณ 6 ปี ผู้ป่วยโรคนี้ส่วนมาก (พบได้ถึงร้อยละ 85) เป็นพาหะของ HLA-B27 ความถี่ของโรคข้อและกระดูกสันหลังอักเสบในผู้ใหญ่และโรคข้อและกระดูกสันหลังอักเสบในเด็ก-

ข้ออักเสบชนิดที่มีการอักเสบบริเวณจุดเกาะของเส้นเอ็นในประชากรทั่วไปขึ้นกับความถี่ในการตรวจพบ HLA-B27 ในประชากรปกติ

1.4 อะไรคือสาเหตุของโรค?

ยังไม่ทราบสาเหตุของโรค แต่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางพันธุกรรม ซึ่งส่วนมากจะพบ HLA-B27 และยีนบางชนิดร่วมด้วย ปัจจุบันเชื่อว่า HLA-B27 มีความสัมพันธ์กับโรค (แต่ 99%ของประชากรปกติสามารถมี HLA-B27 ได้โดยไม่เป็นโรค)

ซึ่งเกิดจากการสร้างที่ไม่สมบูรณ์และเมื่อทำปฏิกิริยากับเซลล์และส่วนประกอบอื่น (โดยเฉพาะสารก่อการอักเสบ) ก็จะกระตุ้นให้เกิดโรค อย่างไรก็ตามพึงตระหนักไว้ว่า HLA-B27 นี้ไม่ใช่สาเหตุที่ทำให้เกิดโรคโดยตรง แต่เป็นแค่ปัจจัยเสี่ยงของการเกิดโรค

1.5 โรคนี้ถ่ายทอดสู่บุตรหรือไม่?

HLA-B27 และยีนอื่นๆ เป็นปัจจัยเสี่ยงของการเกิดโรคข้อกระดูกสันหลังอักเสบในเด็ก-ข้ออักเสบชนิดที่มีการอักเสบบริเวณจุดเกาะของเส้นเอ็น นอกจากนี้พบว่าผู้ป่วยประมาณร้อยละ 20 มีญาติลำดับที่ 1 และ 2 เป็นโรค ดังนั้นอาจจะมีผู้ป่วยโรคข้อกระดูกสันหลังอักเสบในเด็ก-ข้ออักเสบชนิดที่มีการอักเสบบริเวณจุดเกาะของเส้นเอ็นอยู่ในครอบครัวเดียวกัน อย่างไรก็ตามเราไม่สามารถบอกได้ว่าโรคนี้เป็นโรคถ่ายทอดทางพันธุกรรม เนื่องจากคนที่มี HLA-B27 มีเพียงร้อยละ 1 เท่านั้นที่เป็นโรค ส่วนที่เหลือร้อยละ 99 นั้นไม่เป็นโรค นอกจากนี้ปัจจัยทางพันธุกรรมยังต่างกันไปในแต่ละเชื้อชาติ

1.6 สามารถป้องกันได้หรือไม่?

ไม่สามารถป้องกันโรคได้ เนื่องจากไม่ทราบสาเหตุของโรคและไม่มีประโยชน์ที่จะตรวจ HLA-B27 ในพี่น้องหรือญาติหากไม่มีอาการของโรค

1.7 เป็นโรคติดเชื้อหรือไม่?

โรคนี้ไม่ใช่โรคติดเชื้อ แม้กระทั่งผู้ป่วยที่ถูกกระตุ้นให้เกิดโรคจากการติดเชื้อ คนที่มีการติดเชื้อชนิดและเวลาเดียวกันก็ไม่ได้เป็นโรคข้อและกระดูกสันหลังอักเสบในเด็ก-ข้ออักเสบชนิดที่มีการอักเสบบริเวณจุดเกาะของเส้นเอ็นทุกคน

1.8 อาการสำคัญคืออะไร?

โรคข้อและกระดูกสันหลังอักเสบในเด็ก-ข้ออักเสบชนิดที่มีการอักเสบบริเวณจุดเกาะของเส้นเอ็นมีอาการดังนี้

ข้ออักเสบ

อาการที่พบบ่อยที่สุด คือ ข้อบวม ปวดและขยับข้อได้ลำบาก ส่วนมากจะมีข้ออักเสบ 5 ข้อได้ ข้อที่มักอักเสบคือ ข้อเข่า ข้อเท้า ฝ่าเท้าและข้อสะโพก ส่วนน้อยจะมีการอักเสบของข้อนิ้วเท้า ผู้ป่วยบางรายจะมีข้ออักเสบที่แขนได้ โดยเฉพาะข้อไหล่

การอักเสบบริเวณจุดเกาะของเส้นเอ็น

การอักเสบบริเวณจุดเกาะของเส้นเอ็นพบบ่อยเป็นอันดับรองลงมา มักเกิดที่จุดเกาะของเส้นเอ็นบริเวณสันเท้า ฝ่าเท้าและรอบลูกสะบ้าบริเวณเข่า ทำให้เกิดอาการปวดบริเวณดังกล่าว ในรายที่มีการอักเสบเรื้อรังอาจเกิดปุ่มกระดูกยื่นออกมา (เกิดจากกระดูกที่โตเร็ว) ทำให้เกิดการเจ็บบริเวณสันเท้าในผู้ป่วยหลายราย

กระดูกเชิงกรานอักเสบ

การอักเสบของกระดูกเชิงกรานซึ่งอยู่บริเวณสะโพกทางด้านหลัง พบบ่อยในผู้ป่วยเด็ก มักเกิดขึ้นหลังจากเริ่มเป็นโรคประมาณ 5-10 ปี อาการสำคัญคือปวดกันเป็นระยะๆ

ปวดหลัง; กระดูกสันหลังอักเสบ

อาการนี้ไม่ค่อยพบในช่วงแรกของโรค แต่อาจเกิดขึ้นได้หากเป็นโรคนี้มานานพอ อาการหลักคือปวดหลังในเวลากลางคืน ข้อติดตอนเช้าและขยับได้ลำบาก ส่วนมากมักปวดหลังและค่อน้อยรายที่จะมีอาการปวดที่บริเวณอก ในรายที่เป็นเรื้อรังอาจมีการงอกของกระดูกและเกิดการเชื่อมติดกันของกระดูกสันหลังซึ่งจะพบหลายปีหลังจากเกิดโรคในผู้ป่วยไม่กี่ราย ดังนั้นเกือบจะไม่พบลักษณะนี้ในเด็ก

อาการทางตา

ยูเวียอักเสบฉับพลันเป็นการอักเสบของม่านตา ถึงแม้จะเป็นภาวะแทรกซ้อนที่พบบ่อย แต่ผู้ป่วยประมาณ 1 ใน 3 จะเกิดอย่างน้อยหนึ่งครั้งหรืออาจเกิดหลายครั้งในช่วงระยะเวลาที่เป็นโรคข้ออักเสบแสดง คือ ปวดตา ตาแดง มองไม่ชัดเป็นเวลาหลายสัปดาห์ มักเกิดอาการที่ละข้างและสามารถเป็นซ้ำได้ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการดูแลรักษาจากจักษุแพทย์ (หมอตา) ทั้งนี้ ยูเวียอักเสบชนิดนี้แตกต่างจากที่พบในเด็กผู้หญิงที่เป็นโรคข้ออักเสบชนิดข้อน้อยและมีแอนติบอดีชนิดแอนตินิวเคลียร์เป็นบวก

อาการทางผิวหนัง

ผู้ป่วยส่วนน้อยมีผื่นสะเก็ดเงินซึ่งเป็นโรคผิวหนังเรื้อรังชนิดหนึ่ง ผื่นจะมีลักษณะเป็นปื้น ขุย มักเป็นบริเวณศอกและเข่า

ผู้ป่วยกลุ่มนี้จะไม่ได้เรียกว่าเป็นข้ออักเสบชนิดที่มีการอักเสบบริเวณจุดเกาะของเส้นเอ็น แต่จะถูกเปลี่ยนไปอยู่ในกลุ่มข้ออักเสบสะเก็ดเงิน อาการทางผิวหนังอาจเกิดก่อนข้ออักเสบได้หลายปี แต่ในทางกลับกันอาการข้ออักเสบก็สามารถเกิดนำการมีผื่นสะเก็ดเงินได้หลายปีเช่นกัน

อาการทางลำไส้

ผู้ป่วยเด็กบางรายที่มีภาวะทางเดินอาหารอักเสบ เช่น โรคโครห์นและลำไส้ใหญ่อักเสบเป็นแผลเรื้อรัง ซึ่งอาจเกิดข้อและกระดูกสันหลังอักเสบตามมาภายหลัง แต่ข้ออักเสบชนิดที่มีการอักเสบบริเวณจุดเกาะของเส้นเอ็นไม่ได้รวมการอักเสบของทางเดินอาหารร่วมด้วย

ในผู้ป่วยบางรายอาจไม่มีอาการแสดงทางลำไส้ชัดเจน และมีอาการทางข้อเด่นกว่าซึ่งต้องการการรักษาที่จำเพาะ

1.9 โรคนี้เหมือนกันในเด็กทุกรายหรือไม่?

อาการของโรคนี้ได้หลากหลาย บางรายมีอาการไม่มากและเป็นไม่นาน บางรายมีอาการรุนแรง เป็นนานและก่อให้เกิดความพิการ ดังนั้นจึงมีโอกาสที่จะพบว่าผู้ป่วยมีอาการทางข้อเพียงข้อเดียว เช่น ข้อเข่า เป็นระยะเวลาหลายสัปดาห์และไม่พบอาการอื่นอีกเลยตลอดชีวิต ในขณะที่รายอื่นมีอาการคงอยู่นาน เป็นหลายข้อ รวมถึงมีอาการบริเวณจุดเกาะของเส้นเอ็น กระดูกสันหลังและกระดูกเชิงกราน

1.10 โรคในเด็กต่างกับผู้ใหญ่หรือไม่?

อาการของโรคข้อและกระดูกสันหลังอักเสบในเด็ก-ข้ออักเสบชนิดที่มีบริเวณจุดเกาะของเส้นเอ็นอักเสบเรื้อรมแรกแตกต่างจากโรคข้อและกระดูกสันหลังอักเสบในผู้ใหญ่ แต่ในหลายการศึกษาเชื่อว่าสองโรคนี้เป็นโรคในกลุ่มเดียวกัน เด็กมักมีข้อกระดูกส่วนแขนขาอักเสบมากกว่าในผู้ใหญ่ ส่วนผู้ใหญ่มักเป็นที่ข้อกระดูกสันหลัง (กระดูกสันหลังและกระดูกเชิงกราน) มากกว่าเด็ก แต่ความรุนแรงของโรคในเด็กจะมากกว่าผู้ใหญ่